

Den skandinaviske bjørnen overlever — men: Bjørnen i Norge direkte truet

Bjørnen i Norge tilhører den skandinaviske bjørnestammen, som har reproduksjonsområdene i Sverige (se kartet). Den norske andelen av stammen utgjør bare 2 prosent. I Norge er derfor bjørnen direkte truet, heter det i en NINA-rapport om bjørnens status i Skandinavia.

Sett i skandinavisk perspektiv er ikke bjørnen truet. Populasjonen er stor og økende. Vi har beregnet dagens bjørnepopulasjon til å være ca. 700 individer i Skandinavia utenom Finnmark; vi finner 98 prosent i Sverige (650-700) og ca. 2 prosent i Norge (10-20). NINAs populasjonsestimater, som er basert på merkede bjørner i studieområder, viser at tidligere estimater, som har vært basert på meldinger fra publikum, har vært altfor høye. To uavhengige populasjonsestimater i Hedmark ga lignende resultater.

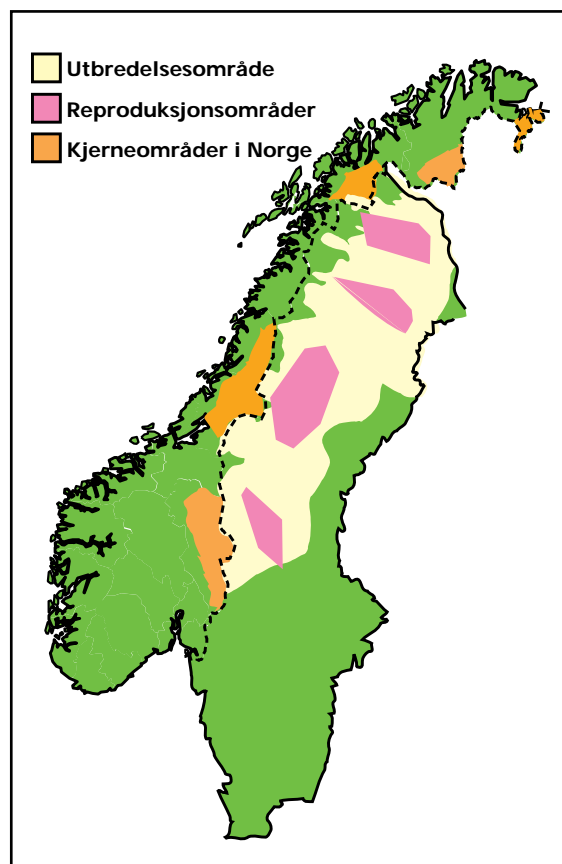
Svensk jaktuttak kan fortsette

Jaktuttaket i Sverige er lavt nok til at en fortsatt økning i bestanden kan ventes. På grunn av de forskjellige forvaltningsproblemene i de to landene kan det være riktig for svenske og norske forvaltere å ha bjørnen i forskjellige statuskategorier, selv om det dreier seg om den samme

Norske kjerneområder for bjørn i forhold til svenske reproduksjons- og utbredelsesområder.

populasjonen. Dette er spesielt relevant når NINAs data viser at den norske andelen av den skandinaviske bjørnepopulasjonen er sunket fra ca. 65 prosent i 1850, til ca. 2 prosent i dag.

Dataene tyder på at bjørnen var funksjonelt utryddet i Norge før krigen på grunn av menneskelig forfølgelse. NINA har ingen data som tyder på at det fortsatt finnes særnorske bjørnepopulasjoner. Dataene viser entydig at de få bjørnene i Norge er innvandrere, spesielt fra Sverige (unntatt Finnmark). Felling av problembjørner siden bjørnen ble fredet har trolig overbeskattet bjørnestammen. Derfor anser NINA at bjørnens status i Norge er "direkte truet".

Binner i fire områder

Binnene finnes konsentrert i fire områder (reproduksjonsområder) i Skandinavia (se kartet over). Bjørner som er skutt utenfor reproduksjonsområdene er hovedsakelig unge hannbjørner i god kondisjon. Årsunger i reproduksjonsområdenes randsoner hadde lavere overlevelse enn de som var inne i reproduksjonsområdenes sentra.

Hannbjørner drar mye lengre fra fødestedet enn binner, og gjør det tidligere (som 2- og 3-åringer) enn binner (3- og 4-åringer). Forvaltningen må regne med ca. 50 prosent sannsynlighet for at en felt bjørn innenfor et reproduksjonsområde er ei binne; utenfor er sannsynligheten ca. 15 prosent.

Det skandinaviske bjørneprosjektet

Det skandinaviske bjørneprosjektet ble innledet i 1984, da en bjørn ble radio-merket i Norrbotten. Siden da er 131 bjørner merket med radiosender i studieområder, og dataene har gitt oss mange verdifulle opplysninger om artens økologi. Prosjektet er et samarbeid mellom Svenska jägareförbundet og Naturvårdsverket i Sverige, og Direktoratet for naturforvaltning (DN) og NINA.

Stoffet er hentet fra

NINA Forskningsrapport 053

Jon E. Swenson, Finn Sandegren, Petter Wabakken, Anders Bjärvall, Arne Söderberg, Robert Franzén:

«Bjørnens historiske og nåværende status og forvaltning i Skandinavia».

Bjørnen i Norge vil forsvinne med dagens høstingsnivå

Med dagens høstingsnivå vil bjørnen forsvinne fra Norge uten innvandring fra den økende svenske populasjonen.

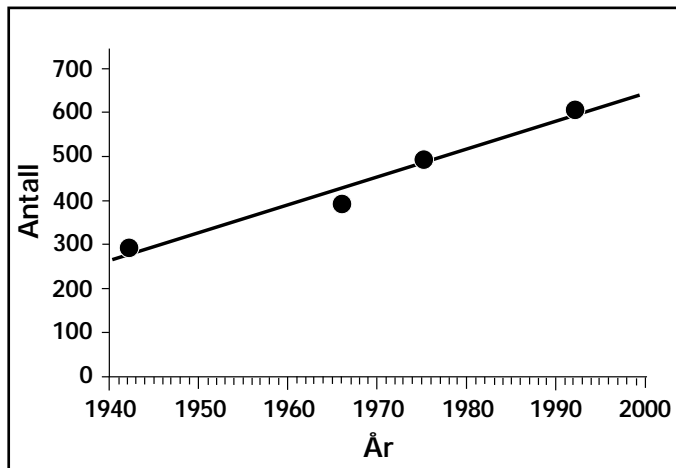
Våre resultater tyder på at dagens høstingsnivå i Norge ikke er forenlig med Stortingets ønske om langsiktig overlevelse av en ynglende bjørnepopulasjon i Norge.

Høsting i Sverige

I dag er høstjakt på bjørn tillatt i Sverige. Det finnes en maksimumskvote og en binnekvote for hver av de fire delpopulasjonene; totalt for landet er maksimumskvoten på 50 og binnekvoten på 16. Jakten stoppes om kvoten er nådd før jakttidens slutt. Binnekvoten tilsvarer 5 prosent av populasjonsestimatet for binner.

Under dette systemet blir 30-35 bjørner felt hvert år. Dette betyr en årlig høsting på 4,5-5,2 prosent av en populasjon på 669 bjørner.

Bjørnens populasjonsutvikling i Sverige 1942-91.

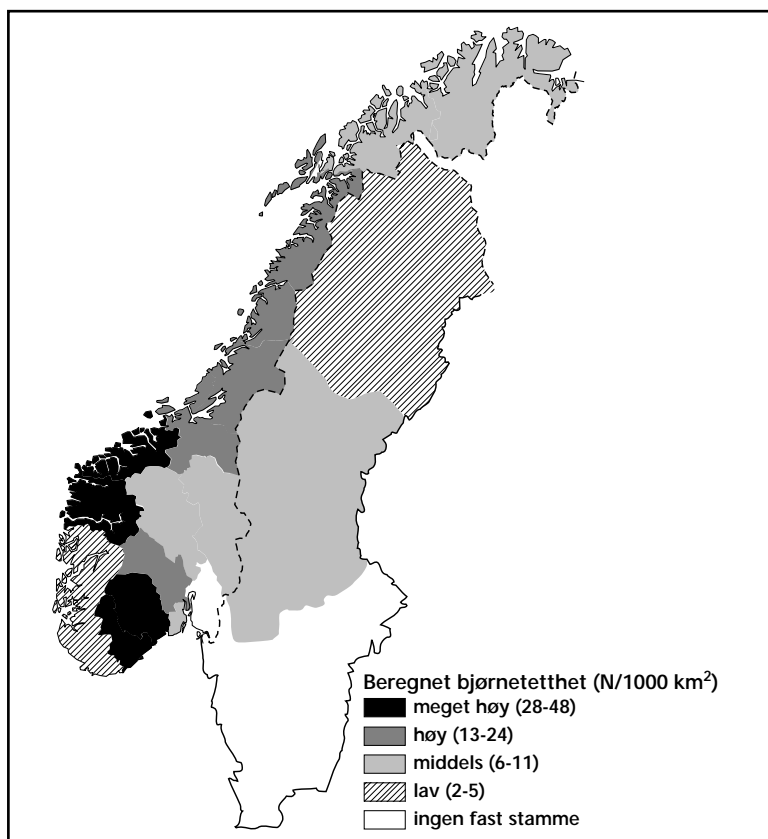
8,6 prosent høsting i Norge

Avskyting av bjørn i Sverige i dag er noe lavere enn gjennomsnittet for de siste femti årene (ca. 5,5 prosent). De siste femti årene er populasjonen økt med ca. 1,5 prosent pr. år (se figuren). Dagens høstingsnivå bør føre til fortsatt økning i minst samme takt.

Felling av bjørn i Norge utenom

Finmark har vært ca. 1,2 bjørner i gjennomsnitt siden fredningen i 1973, hovedsakelig problembjørner felt på fellingstillatelse. Dette er en årlig høsting på ca. 8,6 prosent av en gjennomsnittlig populasjon på 14 bjørner.

Fellingen synes å være høyere enn hva vi har beregnet er bærekraftig (7,0-7,5 prosent).

Rikelig med bjørn rundt 1850

Rundt 1850 var det rikelig med bjørn i Skandinavia, kanskje rundt 4 000-5 000. Av disse var 65 prosent i Norge. Populasjonen avtok raskt i siste halvdel av 1800-tallet, og vi anslår at det fantes ca. 130 bjørner i 1930 i de populasjonene som har overlevd til i dag. Nedgangen var mest sannsynlig forårsaket av det harde jaktpresset.

Bjørnen økte i antall i Sverige etter at forskjellige fredningstiltak ble innført i perioden 1893-1927.

Total fredning ble innført i Norge i 1973, men alt tyder på at den særnorske bjørnepopulasjonen var funksjonelt utryddet allerede før krigen, og at den siste særnorske bjørnen forsvant på 1970-1980-tallet. Bjørnene i Norge i dag er hovedsakelig innvandet fra våre naboland.

Relative bjørnetettheter på fylkes/länsbasis rundt 1850, basert på fellingsstatistikk.